

LEVgroep Helmond

Het effect en de meerwaarde van
activiteiten in het voorliggend veld
in Helmond

Samenvatting en aanbevelingen

16 april 2020

Marc Vos
Bas van den Biggelaar

Inhoudsopgave

1. Opdrachtbeschrijving
2. Aanpak
3. Het effect en de meerwaarde van de activiteiten
4. Advies

Appendices

- A. Presentaties "Het effect en de meerwaarde van activiteiten in het voorliggend veld in Helmond"
 - deel 1 - Huidige activiteiten en resultaatgebieden
 - deel 2 - Berekende vermeden kosten
- B. Model voor effectberekening nieuwe initiatieven
- C. Databestanden gebruikt voor onderzoek

Opdrachtbeschrijving

Good2Consult heeft op verzoek van LEVgroep in Helmond in de periode januari 2020 tot en met maart 2020 onderzoek uitgevoerd naar het effect van haar activiteiten in Helmond in het voorliggend veld. Dit betreft de inzet van Buurtcoaches, Opbouwwerkers, Steunpunt Mantelzorg, Sociaal raadslieden en Jongerenwerkers in wijken en buurten. De onderzochte activiteiten betreffen een *gedeelte* van het bredere dienstenpakket dat LEVgroep verzorgt in Helmond. De resultaten uit dit onderzoek hebben daarom betrekking op alleen de hierboven genoemde diensten.

De activiteiten van LEVgroep in Helmond zijn primair gericht op een toename van het welbevinden en sociale activering van de inwoners. Dit kan preventief werken door tijdige voorlichting en een passend activiteiten aanbod, maar is tegelijkertijd ook een goede mogelijkheid om tijdig signalen op te vangen en te helpen met vraagstukken waar de deelnemer mee worstelt. Dit onderzoek richt zich op de daardoor bereikte effecten en de vermeden maatschappelijke kosten.

De vraagstelling richtte zich op het volgende:

1. Wat zijn de effecten van preventie en interventie?
2. Wat zijn de belangrijkste resultaatgebieden?
3. Hoe signaleren en begeleiden we vragen?
4. Wat zijn de besparingen op vermeden gespecialiseerde zorg?
5. Wat is het potentieel, waar liggen kansen?
6. Hoe onderbouwen we nieuwe activiteiten en initiatieven?
7. Wat wordt er vastgelegd?

Aanpak

Deel 1 - Huidige activiteiten en resultaatgebieden¹

In het eerste deel van het onderzoek hebben we de medewerkers van LEVgroep gevraagd naar hun werkwijze. Dit richtte zich vooral op wat hun inzet betekent voor de buurtbewoners en specifieke doelgroepen, wat het voorkomt, hoe signalen worden gehoord en hoe de doelgroep wordt benaderd. Daarnaast hebben we gevraagd welke activiteiten in potentie toegevoegd zouden kunnen worden en hoe nieuwe initiatieven worden onderbouwd. Ook de registratie van individuele vragen en groepsactiviteiten is doorgenomen. De resultaten daarvan zijn gedeeld met de manager en LEVnetwerkers.

Deel 2 - Berekende vermeden kosten

In het tweede deel van het onderzoek zijn we modelmatig te werk gegaan. Dit richtte zich op de (1) instroom en afhandeling van individuele vragen per onderdeel en wijk, (2) de jaarlijks vermeden maatschappelijke kosten door preventie en interventie, en (3) hoe nieuwe initiatieven te beoordelen op te voorkomen maatschappelijke kosten.

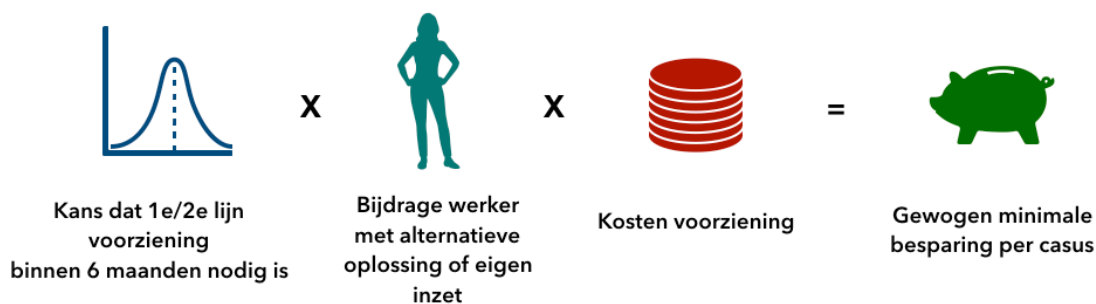
Om zicht te krijgen op het oppakken van signalen, is gekeken naar de instroom van individuele vragen. Dat kan zijn via doorverwijzing vanuit de sociaal gebiedsteams van de gemeente, of via een partner, of door een vraag die wordt gesteld tijdens een activiteit met de doelgroep. Vervolgens is gekeken naar de afhandeling daarvan. Hiertoe zijn brondata verzameld vanuit V-Office (registratiesysteem dat de LEVmedewerkers gebruiken). Daarbij zijn gegevens van het jaar 2019 gebruikt. Opgemerkt moet worden dat bij het Jongerenwerk het niet altijd wenselijk en mogelijk is om een vraag op persoon te registreren vanuit de vertrouwensband met de jongere.

¹ Voor detail informatie verwijzen we naar de bijlage "Het effect en de meerwaarde van activiteiten in het voorliggend veld in Helmond" deel 1 - Huidige activiteiten en resultaatgebieden

Om de daadwerkelijk vermeden kosten te kwantificeren is onze methode de Preventie Calculator² gebruikt waarbij rekening is gehouden met: (A) De kans dat een persoon binnen 6 maanden gebruik zou moeten maken van 1e of 2e lijns voorzieningen; (B) In welke mate de inzet van de LEVmedewerker of een voorliggende voorziening deze kosten heeft voorkomen; en (C) de verwachte kosten van de 1e/2e lijns voorziening plus overige maatschappelijke kosten³.

Methode - Preventie Calculator

De LEVmedewerkers hebben vervolgens een aantal individuele vragers of groepen die ze in de afgelopen 12 maanden hebben begeleid geselecteerd. Van elk van deze 200 cases is door hen een caseberekening gemaakt volgens genoemde methodiek. De berekende minimale besparing is door ons beoordeeld samen met de LEVnetwerker, en door ons geanalyseerd en getotaliseerd. Tegelijkertijd hebben we de medewerkers een inschatting laten maken van het totaal aantal soortgelijke cases dat ze vanuit hun functie zien op jaarbasis. Hieruit is de totale verwachte besparing op zorg- en maatschappelijke kosten per jaar bepaald.

² Voor meer informatie en FAQ over deze methode, zie www.sturenopzorg.nl

³ Als referentie is gebruik gemaakt van de 'Maatschappelijke Prijslijst', een landelijke standaard voor kosten in het sociale domein

Deze methodiek kan ook worden gebruikt om nieuwe initiatieven te beoordelen op mogelijk bespaarde maatschappelijke kosten. Daarvoor is een handzaam investeringsmodel in Excel gemaakt voor het beleidsteam van de gemeente en LEVgroep.

Het effect en de meerwaarde van de activiteiten⁴

1. Huidige activiteiten en resultaatgebieden

Bijdrage aan programma's

LEVgroep verzorgt in Helmond diverse activiteiten die bijdragen aan het welbevinden van inwoners, onder meer door samen te werken met de gemeente opgezette programma's. De thema's waarmee in deze programma's gewerkt wordt zijn Zorgzame Buurt, Achter de Voordeur, Eenzame ouderen, Huiskamers, Kinderactiviteiten in de buurt zoals T-Lab, Verlengde schooldag, Wijkspelplan, VoorleesExpress.

De LEVmedewerkers richten zich daarbij op buurtbewoners en specifieke doelgroepen middels wijkteams. Daarin zijn Buurtcoaches, Opbouwwerk, het Jongerenwerk, Mantelzorg en Sociaal Raadsliedenwerk in samenhang actief.

Wat inwoners ervaren

Door de groepsactiviteiten en individuele contacten voelen de inwoners (jongeren, ouderen, mantelzorgers, buurtbewoners, etc.) zich *gehoord*, raken meer *betrokken* naar elkaar, vergroten ze hun netwerk, en zijn daardoor *gelukkiger* en worden ze *geïnspireerd* om hun talenten te ontdekken. Door deelname aan een activiteit en persoonlijk contact met de LEVmedewerkers en onderling contact wordt *uitval* voorkomen. Dat kan door het krijgen van de juiste hulp, of door mee te doen en daardoor de *eigen kracht* te versterken. Door het eigen netwerk te vergroten ontstaat een grotere *zelfstandigheid*, kunnen ervaringen worden *gedeeld* met mensen in dezelfde situatie of nabije omgeving en kunnen persoonlijke vragen *beantwoord* worden.

Belangrijkste resultaatgebieden

Deze activiteiten hebben vooral effect op de *leefbaarheid*, het mogelijk maken en *opstarten* van initiatieven, of een *preventief* karakter. Door een betere verbinding met hun omgeving neemt de *zelfredzaamheid* toe en de *verbondenheid* met anderen. Het verminderen van *overlast* - samen met de bewoners en partners - bevordert de *rust* en *welbevinden*. Door het gebruik van eigen *talenten* te stimuleren ontdekken bewoners en jongeren wat bij hen past en wat ze *met elkaar* kunnen organiseren. Door op tijd

⁴ Voor detail informatie verwijzen we naar de bijlagen "Het effect en de meerwaarde van activiteiten in het voorliggend veld in Helmond" - deel 1 en 2

vragen op te pakken rondom *eenzaamheid* en *financiën* voorkomt het team samen met de betrokkene ongewenste vervolg-effecten.

Het signaleren en begeleiden van vragen

Naast de algemene inloop in de wijk is per activiteit bewust een keuze gemaakt hoe in contact te komen en te blijven met de doelgroepen en daarbij een goed beeld te krijgen van hun vragen en behoeften. Door vindbaar en benaderbaar te zijn en ook mensen gericht op te zoeken en contact te leggen, of samen te werken met partners in Helmond zoals sociaal gebiedsteam, scholen, huisartsen, woningbouw, politie, verenigingen. Kern van de aanpak is om *structureel* in contact te zijn met de doelgroep en vanuit die *nabijheid* te kunnen zien en horen als het niet goed gaat en de juiste informatie en hulp te bieden.

Een meer gedetailleerd overzicht per werkgebied vindt u in bijlage "Het effect en de meerwaarde van activiteiten in het voorliggend veld in Helmond" deel 1 - Huidige activiteiten en resultaatgebieden."

Effect van de eigen inzet

Door deze aanpak zien de LEVmedewerkers dat hun activiteiten en ondersteuning leiden tot:

- Minder beroep hoeven doen op zorgprofessionals zoals huisarts, psycholoog
- Kortere hulptrajecten en lagere vervolgkosten door tijdige interventie
- Voorkomen van effecten m.b.t. werk en inkomen, schooluitval, functioneren in het gezin, schulden, eenzaamheid, stabiliteit/depressiviteit, ongewenst gedrag, criminaliteit, verslavingen, huisuitzetting.
- Toename van welbevinden door meer verbondenheid, minder stress, schaamte of schuldgevoel, rust en overzicht, of het beter kunnen dragen van verantwoordelijkheid.

Potentieel

Er is tijdens de interviews ook gevraagd naar potentieel. Dat wil zeggen waar vanuit de eigen waarneming van de LEVmedewerker kansen liggen voor nieuwe activiteiten en in de samenwerking met inwoners en partners. Vervolgens is gevraagd op welke manier nieuwe activiteiten onderbouwd worden, en hoe eenvoudig deze kunnen worden opgezet. We zien dat vraaggestuurd werken de voorkeur heeft. Bij Helmond brede initiatieven is er de wens om dit vooraf goed af te stemmen op de behoeften van de betreffende wijk.

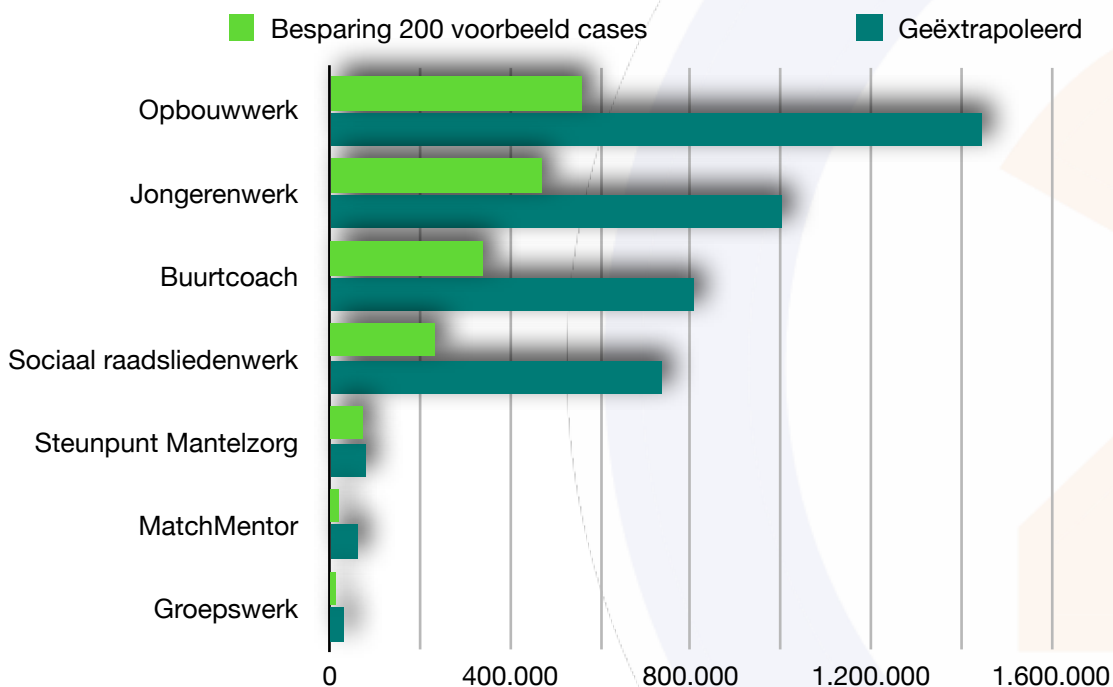
Evaluatie en registratie

Het LEV team evalueert en adviseert regelmatig welke activiteiten kunnen worden overgedragen aan vrijwilligers, of kunnen worden afgerond. LEVgroep maakt gebruik van een geavanceerd eigen registratiesysteem (V-Office). Daarin worden activiteiten, groepsverslagen, deelnemers en personen met individuele vragen geregistreerd. Door middel van diverse kenmerken daaraan toe te voegen, is het team in staat om rapportages te maken en trends te analyseren.

2. Vermeden maatschappelijke kosten⁵

Totaal bespaarde kosten

Uit dit onderzoek blijkt dat met de hier onderzochte activiteiten en diensten van LEVgroep men in Helmond jaarlijks naar verwachting 5,5 miljoen euro bespaart op vermeden maatschappelijke kosten. Dit is gebaseerd op de 200 berekende cases met daarbij een gezamenlijk bepaalde extrapolatie naar het totaal aantal interventies per jaar.

Eenmalig of meerjarig

Een kwart van de gevonden besparingen geldt voor meerdere jaren. We gaan daarom bij de hiervoor berekende totale besparing uit van 2 jaar herhalings-effect. Dat betekent dat deze bestaat uit het Huidig jaar (eenmalig deel + jaarlijks herhalend deel) + Jaarlijks herhalend-1 + Jaarlijks herhalend -2.

⁵ Voor detail informatie verwijzen we naar de bijlage "Het effect en de meerwaarde van activiteiten in het voorliggend veld in Helmond" deel 2 Berekende vermeden kosten

Gemeentelijke subsidie versus besparing

De aan LEVgroep in 2019 toegekende subsidie voor de diensten uit dit onderzoek bedraagt 2.290 k euro. Daartegenover staat een geschatte besparing op maatschappelijke kosten van afgerond 5,5 miljoen. Anders gezegd: de besparingen bedragen 240% ten opzichte van de toegekende subsidie.

Maatschappelijke kosten

Als we kijken naar de partij die voor de maatschappelijke kosten zou zijn aangesproken (kostenhouder), dan zien we dat het merendeel (79%) voor rekening van de gemeente zou komen, waarvan 19% rondom Jeugd. Bij Jeugd gaat het met name om begeleiding en versterken van eigen kracht zodat kosten van uithuisplaatsing, schooluitval, GGZ of jeugdzorg worden voorkomen. Bij de volwassenen (60%) gaat het vooral om schuldhulpverlening en bijstand en kosten van individuele begeleiding (AMW of GGZ), overig Wmo en sociale activering.

Totale jaarlijkse besparing per kostenhouder

Kostenhouder	Berekende minimale besparing in euro	
Gemeente Volwassenen	3.447.312	60%
Gemeente Jeugd	1.112.173	19%
Politie	622.835	11%
Rijksoverheid	382.687	6,6%
Ziektekostenverzekering	183.160	3,2%
Gemeente Ruimte	16.895	0,3%
Onderwijs	16.254	0,3%
Totaal	5.781.316	100%

We zijn hierbij uitgegaan van de eerdergenoemde 200 cases, welke inzet daarbij is voorkomen naar kostenhouder, en hebben deze kosten vermenigvuldigd met de eerder genoemde multiplier per type case. De aanname is dat het werkelijke aantal cases een soortgelijke procentuele verdeling heeft.

Preventie versus interventie

We hebben gevraagd om per case aan te geven wat de kans is op de inzet van 1e/2e lijn voorzieningen binnen 6 maanden. Zo kunnen we inzichtelijk maken of het ging om preventie, of interventie waarbij een alternatief geboden werd.

We zien dat bij Opbouwwerk, Jongerenwerk, Buurtcoaches en Sociaal Raadsliedenwerk de meeste kosten zijn voorkomen als de kans op deze inzet waarschijnlijk of zeker aanwezig was. De LEVmedewerker zal dan handelen vanuit een (lichte) *interventie* om risico's te beperken en steun te bieden bij het vinden van een oplossing. Het merendeel van de besparingen is daar te vinden. Bij Mantelzorg en Buurtcoaches zien we ook besparingen waarbij de cases een meer preventief karakter hebben.

Effect van eigen inzet

In hoeverre de besparing volledig naar de eigen inzet kan worden toegerekend verschilt per activiteit. Bij Buurtcoaches en Sociaal Raadslieden is de LEVmedewerker het vaakst in staat om geheel zelfstandig die individuele ondersteuning te bieden. Bij de overige onderdelen was de eigen bijdrage grotendeels door eigen inzet, maar ook door goede samenwerking met partners of overdracht/verwijzing naar een collega of de juiste voorliggende voorziening.

Registratie van besparingen

De werkelijke besparingen op casusniveau en groepsniveau kunnen voortaan zichtbaar worden gemaakt door de vermeden kosten te gaan registreren. LEVgroep heeft inmiddels het registratiesysteem hiervoor geschikt gemaakt. Echter ook dan zullen de signalen bij jongeren vaak niet geregistreerd kunnen worden op persoons niveau. Dit in verband met de nabijheid / vertrouwensband tijdens het jongerenwerk waarbij registratie op persoons niveau niet gewenst is.

Ons advies

Uit de gesprekken en het onderzoek hebben wij een aantal aandachtspunten die wij u ter overweging meegeven.

1. Signalen worden goed opgevangen door aanwezigheid in de wijk. Dat betekent ook dat er blijvend aandacht nodig is voor goede inloop-locaties en mogelijk vergeten doelgroepen.
2. Er liggen kansen en ideeën om meer activiteiten op te starten vanuit de huidige waarneming en vraaggestuurd werken. Breng de vraag in beeld en benoem de mogelijke initiatieven met de partners en gemeente. Genoemd zijn name aanvullende preventieve activiteiten en voorlichting.
3. Maak bij het voorstellen van nieuwe activiteiten gebruik van het ontwikkelde investeringsmodel om het doel en verwacht resultaat in kwalitatieve en kwantitatieve zin te onderbouwen.
4. Versterk waar mogelijk de samenwerking op locatie met de sociale gebiedsteams. Kijk waar verdere optimalisatie kan bijdragen aan onderlinge doorverwijzing naar elkaars expertise, voor een goede en snelle oplossing van de klantvraag.
5. Start met het LEV team in Helmond om naast welbevinden, nu ook de vermeden zorginzet en overige maatschappelijke kosten te registreren. Hiermee verkrijgen de gemeente en LEVgroep een doorlopende meting van het effect van preventie en interventie.